

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 157/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. A. Š., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 41/01 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. A. Š. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. decembra 2009 doručená sťažnosť Mgr. A. Š. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 41/01 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 41/01 (predtým vedeným pod sp. zn. 5 C 84/93), ktorého predmetom bolo vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, bol sťažovateľ v postavení odporcu. Napadnuté konanie začalo v septembri 1993 a uznesením okresného súdu č. k. 5 C 41/01-919 z 24. septembra 2009, právoplatným 18. októbra 2009, o schválení zmluvy medzi účastníkmi konania bolo ukončené.

Podľa názoru sťažovateľa *„Od začiatku konania, teda od roku 1993 bolo samotné konanie vedené neúčelne a bez záujmu toto vyriešiť. Pojednávania boli sporadické a neprinášali žiadny efekt ani posun vpred, práve naopak, po rokoch som bol vždy tam, kde na začiatku, ba dá sa povedať, že ešte horšie, nakoľko celé roky som mal len a len finančné výdavky tak s pojednávaniami ako aj s nevysporiadanými spoločnými dlhmi v súvislosti s nehnuteľnosťou(...)*

(...)chcem poukázať na neobyčajne zdĺhavý priebeh a celkovú dĺžku napadnutého konania, ktoré trvalo 16 rokov bez právneho rozhodnutia a v priebehu ktorého sa prejavovali ničím neodôvodnené zbytočné prietahy, spočívajúce v málo plynulej, pomalej, nedostatočnej a neefektívnej činnosti okresného súdu, následkom čoho som prišiel nielen o finančné prostriedky, trpel som pretrvávajúcou právnou neistotou a tiež poukazujem na skutočnosť, že nemožno od občana v právnom štáte, ktorým Slovenská republika podľa ústavy jednoznačne je, dosť dobre spravodlivo žiadať, aby ako účastník súdneho konania čakal na jeho právoplatné skončenie a výsledok súdneho sporu 16 rokov a rozhodnutie bolo vydané výlučne z dôvodu smrti navrhovateľky.“

Sťažovateľ zároveň uviedol, že má vedomosť o potrebe využitia právneho prostriedku v podobe sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 67 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ako aj o ustálenej judikatúre ústavného súdu v prípadoch prietahov v konaní a smerovaní sťažnosti len proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci. V danom prípade je sťažovateľ toho názoru, že *„(...) je potrebné jednoznačne postupovať podľa čl. 53 ods. 2 nakoľko(...) ide jednoznačne o dôvody hodné osobitného zreteľa. Tak závažná situácia akou bola smrť bývalej manželky náhle zmenila situáciu, ktorú nebolo možné predvídať a teda som ani nemohol predvídať, že*

takéto okolnosti mi znemožnia využiť možnosť podania sťažnosti na prietahy v konaní, kde už som bol vtom čase v zúfalej situácii najmä z finančných dôvodov a plánoval som zmeniť advokáta aj z dôvodu, že tvrdenia môjho právneho zástupcu v súvislosti so sťažnosťami, ktorých podanie stále odkladal a zdôvodňoval tak osobnými ako aj pracovnými dôvodmi vo vzťahu k osobe sudkyne, neboli pre mňa v danej situácii prijateľné. Všetky moje snahy a plánované riešenia náhle zmenila uvedená smrť bývalej manželky.“

Sťažovateľ napokon navrhol, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní jeho ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie a aby následne nálezom takto rozhodol:

„Základné právo Mgr. A. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2(...) s prihliadnutím na č. 53 ods. 2 a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru(...), postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 84/93 (5C 41/2001) porušené bolo.

Mgr. A. Š. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 60.000EUR, ktoré je mu Okresný súd Martin povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

Mgr. A. Š. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume cca 3.000EUR, (presne špecifikovanú JUDr. Š.), ktorú je Okresný súd Martin povinný vyplatiť advokátovi JUDr. M. Š.(...), na jeho účet do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ súčasne žiadal, aby mu z dôvodu jeho nepriaznivých osobných, majetkových a zárobkových pomerov bol v konaní pred ústavným súdom ustanovený advokát.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (mutatis mutandis rozhodnutie sp. zn. III. ÚS 138/02 a v ňom citovaná ďalšia judikatúra).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní pôvodne vedenom pod sp. zn. 5 C 84/93, neskôr vedenom pod sp. zn. 5 C 41/01.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide

o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98).

1. Podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť (pozri napr. I. ÚS 120/02, I. ÚS 124/04). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty na včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03).

Lehota na podanie sťažnosti podľa čl. 127 ústavy začala v okolnostiach danej veci plynúť dňom, keď sa sťažovateľ „dozvedel“ o zbytočných prietáchoch, teda o „inom zásahu“ okresného súdu, ktorého označil za účastníka tohto konania. Napadnuté konanie bolo ukončené uznesením o uzavretí zmieru medzi účastníkmi. Uznesenie bolo sťažovateľovi doručené 8. októbra 2009, teda sťažovateľ sa o namietaných zbytočných prietáchoch mohol dozvedieť najneskôr v uvedený deň. Pretože predmetná sťažnosť bola podaná osobne na ústavnom súde v čase (18. decembra 2009), keď už uplynula lehota ustanovená v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, ústavný súd sa už nemohol zaoberať opodstatnenosťou námietok uvedených v sťažnosti. Z uvedených dôvodov bolo potrebné sťažnosť posúdiť ako návrh podaný oneskorene.

2. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie označeného práva ešte trvalo (napr. I. ÚS 22/01, I. ÚS 77/02, I. ÚS 116/02). Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza

k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez ohľadu na to, z akých dôvodov skončilo toto porušovanie (II. ÚS 139/02).

Zo samotnej sťažnosti, ako aj z pripojeného uznesenia okresného súdu č. k. 5 C 41/01-919 z 24. septembra 2009 jednoznačne vyplýva, že napadnutý postup na okresnom súde v čase podania predmetnej ústavnej sťažnosti už netrval, keďže sťažovateľ uvedené uznesenie o schválení zmluvy medzi účastníkmi konania prevzal 8. októbra 2009 a toto nadobudlo právoplatnosť 18. októbra 2009.

Sťažovateľ sa napriek uvedeným skutočnostiam obrátil na ústavný súd so svojou sťažnosťou až podaním z 18. decembra 2009, t. j. v čase, keď porušenie označeného základného práva na súde, ktorý sťažovateľ označil za účastníka konania, už netrvalo a konanie o jeho sťažnosti pred ústavným súdom nebolo spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (*mutatis mutandis* I. ÚS 6/03).

Ústavný súd napokon poukazuje aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorého je v súlade s praxou ústavného súdu preskúmavať podobné sťažnosti, iba ak napadnuté konanie stále prebieha [*„(...) was in accordance with the Constitutional Court's practice to examine similar complaints only where the proceedings complained of are pending (...)“ - Mazurek v. Slovenská republika, sťažnosť č. 16970/05, 3. marec 2009*].

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, a pretože sťažovateľ sa v predmetnej veci domáhal ochrany základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď v označenom konaní pred okresným súdom namietané porušenie práva už netrvalo, a teda bola odstránená jeho právna neistota, pripadalo do úvahy odmietnutie predmetnej ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Samotný sťažovateľ v sťažnosti preukázal poznanie judikatúry ústavného súdu týkajúcu sa predpokladu, že *„(...) sťažnosť musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu*

zásahu verejnej moci do označeného základného práva(...)“. Zároveň uviedol, že vzhľadom na tak závažnú situáciu, ako je smrť jeho bývalej manželky, sú tu dané dôvody hodné osobitného zreteľa podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde a ústavný súd by mal podľa nich postupovať.

Túto argumentáciu sťažovateľa ústavný súd nemohol akceptovať. Bez pochybností bola smrť blízkej osoby (bývalej manželky) vážnou udalosťou v živote, no táto nemala vplyv na možnosť včasného a účinného uplatnenia práv sťažovateľom. Skutočnosť, že sťažovateľ následne dobrovoľne uzavrel zmier s právnymi nástupcami bývalej manželky, t. j. svojimi deťmi, a takto sa rozhodol ukončiť konanie pred okresným súdom, neospravedlňuje, a teda ani nie je dôvodom hodným osobitného zreteľa, pre ktorý by sa mal ústavný súd odchýliť od svojej ustálenej praxe.

3. Okrem uvedeného podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním. V nadväznosti na to ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou vyžaduje, aby v prípadoch sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorých je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v konaní pred všeobecným súdom, sťažovateľ preukázal aj využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého má právo podľa ustanovenia § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“) alebo od 1. apríla 2005 podľa ustanovenia § 3 ods. 7 a § 62 ods. 1 a nasl. zákona o súdoch, t. j. podanie sťažnosti na prietahy v konaní predsedovi príslušného súdu.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 34/98, I. ÚS 16/99, I. ÚS 21/99), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd tiež opakovane konštatoval, že podanie sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 62 zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Inak povedané, keďže proti sudcovi všeobecného súdu, ktorý koná so zbytočnými prietahmi, môže predseda okresného súdu iniciovať dokonca aj disciplinárne konanie, sťažnosť na prietahy v zmysle citovaného zákona treba rozhodne považovať za účinný prostriedok nápravy. Okrem toho ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie účinného prostriedku nápravy, ktorý ustanovuje zákon o ústavnom súde, nie je v rozpore ani s príslušnými ustanoveniami dohovoru.

Sťažovateľ aj v tomto prípade vyslovil svoju „vedomosť“ o potrebe využitia tohto účinného prostriedku nápravy, no nevyužil ho opätovne argumentujúc dôvodmi hodnými osobitného zreteľa podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd ani v tomto prípade nemohol s argumentáciou sťažovateľa súhlasiť. Dôvody, ktoré sťažovateľ uvádza, nemohli mať a nemajú vplyv na možnosť uplatnenia

prostriedku nápravy, akým je sťažnosť na prietahy v konaní podaná predsedovi príslušného súdu. Táto možnosť nápravy sťažovateľovi nebola nijakým spôsobom odňatá, resp. znemožnená. Sťažovateľ sťažnosť mohol využiť v priebehu trvajúceho konania pred, počas aj po udalostiach, ktoré zasiahli do jeho života, no nevyužil ju.

Ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 17 a nasl. zákona o štátnej správe súdov (s účinnosťou od 1. apríla 2005 podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch) neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľa priznaného mu podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde bolo potrebné jeho sťažnosť odmietnuť aj z dôvodu neprípustnosti.

S poukazom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Ústavný súd sťažnosť odmietol ako celok, preto bolo bez právneho významu rozhodovať o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2010